

Jugoslavija in arabsko-izraelski spor

V soboto popoldne se je vrnil jugoslovanski predsednik Tito z večdnevnega uradnega obiska v Egiptu, kamor ga je povabil predsednik Sadat. To je bilo prvo Titovo srečanje z Nasserjevim naslednikom in prvi njegov obisk v Egiptu po Nasserjevi smrti. Tita in Nasserja je vezalo poleg podobnih političnih interesov in presoj tudi veliko osebno prijateljstvo. Zdaj kaže, da se bo politika prijateljstva nadaljevala tudi pod predsednikom Sadatom.

Uradno poročilo o Titovih pogovorih s Sadatom pravi, »da sta predsednika obravnavala najnovejši razvoj položaja na Bližnjem vzhodu, zlasti v luči zadnjih egiptovskih pobud in prizadevanj veleposlanika Jarringa za rešitev krize. Izrekla sta prepričanje, da bi morali zagotoviti palestinskemu ljudstvu zakonite pravice do samoodločbe. Predsednik Tito je potrdil, da bo Jugoslavija še naprej podpirala prizadevanje Egipta, da uveljavi svojo suverenost na ozemljih, ki so mu bila s silo odvzeta.«

Uradno poročilo pravi, da sta predsednika Tito in Sadat »podprla junaški boj vietnamskega ljudstva proti ameriški agresiji, agresiji na Kambodžo in Laos pa označila kot element širjenja vojne v južnovzhodni Aziji in kot resno grožnjo svetovnemu miru. Poudarila sta, da je dolžnost neuvrčenih držav, da se lotijo odločnih ukrepov do vsake države, članice Združenih narodov, ki ne izpolnjuje svojih mednarodnih obveznosti ali ne izvajajo resolucij ZN. Naglasila sta pomen konference neuvrčenih držav v Lusaki in se zavzela za izvajanje njenih sklepov.«

Razpravljala sta tudi o odnosih med Egiptom in Jugoslavijo in se zavzela za krepitev sodelovanja na vseh področjih. Tito je povabil Sadata na obisk v Jugoslavijo in ta je povabilo »z zadovoljstvom« sprejel, kot je rečeno v uradnem poročilu.

V zvezi s Titovim obiskom v Egiptu se je v Jugoslaviji precej pisalo o nekem jugoslovanskem prispevku k mirni rešitvi krize na Bližnjem vzhodu. O tem so zastavljali časnikarji vprašanja na tiskovnih konferencah z glasnikom jugoslovanskega zunanjega ministrstva v Beogradu. Tudi zunaj Jugoslavije je to vzbudilo pozornost. Zdelo se je namreč, da namerava sprožiti Jugoslavija poleg Jarringove pobude in pobude egiptovskega predsednika Sadata še lastno pobudo za mirno poravnavo na Bližnjem vzhodu, čeprav si ni bilo mogoče misliti, kako. Po Titovi vrnitvi pa je jugoslovanski tisk, verjetno po uradni razlagi pojasnil, kako je s to zadevo. Znani slovenski časnikar in komentator zunanje-političnega dogajanja Andrej Novak je zapisal v »Delu«:

»Razumljivo je, da je bilo osrednje vprašanje Titovih pogovorov s Sadatom to, kako (dalje na 2. strani)

MLADINA ZA PRAVILNO RAZUMEVANJE MANJŠINSKIH VPRAŠANJ

Slovenski dnevni tisk je pred dnevi objavil »odprto pismo« in resolucijo, ki so ju v zvezi s položajem zamejskih Slovencev odobrile Zveza študentov Slovenije in druge visokošolske organizacije tako iz Ljubljane kot Maribora. »Odprto pismo« je naslovljeno na Zbor narodov Socialistične federativne republike Jugoslavije, resolucija pa je namenjena avstrijskim, italijanskim in delno tudi madžarskim oblastem ter javnosti v zainteresiranih državah.

Prostor nam žal ne dovoljuje, da bi važna in pomembna dokumenta slovenske študentske mladine objavili v celoti. Zato bomo dali poudarka le nekaterim, po našem mnenju bistvenim točkam obeh dokumentov in naredili nekaj svojih zaključkov.

Iz odprtega pisma Zboru narodov SFRJ izhaja predvsem zahteva, naj si jugoslovanski državni organi v svojih odnosih z Avstrijo in Italijo odločneje kot doslej prizadevajo za uresničitev in spoštovanje vseh mednarodnih pogodb in sporazumov, ki zadevajo narodne manjšine, zlasti izven meja matične domovine. Popolnoma pravilno in zelo natančno so tu navedena vprašanja, ki bi jih zainteresirani državi po sprejetih mednarodnih obveznostih morali že zdavnaj urediti in ki jih zamejski Slovenci poznamo iz lastne izkušnje ter smo jih — vsaj kar zadeva Slovence v Italiji — pred kratkim ponovno strnili v skupni spomenici ministrskemu predsedniku Colombu.

Druge važna točka odprtega pisma se tiče procesa oblikovanja jugoslovanske zunanje politike v zvezi z vprašanji zamejskih Slovencev.

»Naši (interesi za ureditev položaja zamejskih Slovencev — je rečeno v pismu — niso noben poseben slovenski kompleks, s katerim bi obremenjevali meddržavne odnose, ampak so to vitalni interesi jugoslovanske družbene skupnosti, kot je tudi neodvisen razvoj makedonskega naroda stvar vse Jugoslavije.« »Šele z resnično uveljavitvijo vseh pravic zamejskih Slovencev — je še poudarjeno — se uresničuje konstituiranje slovenskega naroda v demokratični federaciji enakopravnih narodov in narodnosti Jugoslavije.« »Predlagamo — se zaključuje pismo — da zbor narodov zvezne skupščine razpravlja o vlogi republik pri oblikovanju zunanje politike in v tem kontekstu vprašanj tudi o položaju slovenske narodnostne skupnosti v sosednjih državah.«

Resolucija visokošolske mladine, ki je namenjena poleg že omenjenim oblastem in javnosti v zainteresiranih državah tudi jugoslovanskim odgovornim družbeno-političnim organizacijam, predvsem zelo odločno poudarja načelo, da »ni dobrih sosedskih odnosov brez urejenega vprašanja manjšin.« Zelo važna se nam dalje zdi točka, v kateri je rečeno, da bi se »morala manjšina še veliko bolj kot doslej uveljaviti kot samostojni in tvorni dejavnik sožitja.« »Države in matični narodi morajo — je tu rečeno — manj-

šinskim predstavnikom in organizacijam omogočiti, da neposredno sodelujejo v pripravljanju in izpolnjevanju meddržavnih sporazumov.« V tej zvezi je izrečena tudi kritika na račun delovanja zveznih organov, češ da je bilo v zadnjih 15 letih »mlačno in neučinkovito« in da bi problem zamejskih Slovencev »zaslužil obravnavo pred OZN vsaj toliko kot problem Južne Tirolske.« česar Jugoslavija ni naredila.

V poglavju, ki zadeva položaj slovenske manjšine v Avstriji, je kratko, a jedrnatno in nekje tudi z novimi prijemi opisana zgodovina koroških Slovencev v zadnjih 50 letih ter odločno ožigosano naravnost škandalozno ravnanje sedanjih avstrijskih oblasti z našimi tamkajšnjimi rojaki. Resolucija zato zahteva uresničenje in spoštovanje zlasti 7. člena avstrijske državne pogodbe in obsoja posredno ali neposredno podporo avstrijskih odgovornih krogov zloglasnim nemškimi nacionalističnim organizacijam, kot je npr. Heimätdienst.

Zelo natančno in prizadevno je v resoluciji obdelano tudi poglavje, ki se tiče Slovencev v Italiji. Med drugim prihaja jasno do izraza naša delitev na tri kategorije — na tržaške in goriške Slovence ter na Slovence v videmski pokrajini — kar ni samo groba diskriminacija, temveč pravi pravcati absurd, ki ga noben demokratično čuteč človek ne more dalje prenašati. Povsem upravičeno prihaja zato na dan zahteva slovenskih študentov, naj se temu stanju naredi konec, in sicer tako, da se vsa manjšina zaščiti s posebnimi normami, kot je med drugim jasno predvideno v 6. členu same italijanske ustave.

Zdi se nam umestno, da na tem mestu navedemo še dve misli iz resolucije, in sicer zato, ker se povsem ujemajo z dolgoletnim pisanjem našega lista in nas more samo veseliti, če so prišle do izraza tudi v sedanjih slovenskih študentskih vrstah.

»Zamejski Slovenci — pravijo študentje — vseh idejno političnih in nazorskih opredelitev naj mnogo bolj enotno, dosledno in bojevito kot doslej nastopajo za realizacijo interesov in pravic slovenske skupnosti. Njihova akcijsko-politična enotnost in skupni prijemi v uresničevanju dogovorjenega manjšinskega programa bo omogočila, da bo manjšina odločilen dejavnik lastne nacionalne in socialne osvoboditve in tvorni dejavnik demokratizacije družbenih struktur v lastnih državah, ne pa objekt igre političnih sil in diplomacije.« Naslednja misel slovenskih študentov pa se glasi takole: »Zahtevamo, da v celoti preneha negativni, diskriminacijski ideološki prijem v odnosu uradne Slovenije do posameznih skupin v zamejstvu in moralno, politično in materialno podporo tistemu, ki iz različnih političnih in ideoloških osnov deluje v skupni smeri — odpravljanje vseh vzrokov za podrejen položaj Slovencev in zagotavljanje (Nadalj. na 2. strani)

Nastop svetovalca Stoke na televiziji

Kot smo kratko že poročali, je deželni svetovalec Slov. skupnosti dr. Drago Štoka nastopil v soboto, 13. t.m., na italijanski televiziji. V posebni oddaji za deželo Furlanija - Julijsko krajino je odgovarjal na dve vprašanji. Prvo se je glasilo takole:

Kaj sodite o gospodarskem in socialnem razvoju v deželi?

»Čez nekaj mesecev bo dežela Furlanija - Julijska krajina, ki ji je bil priznan posebni statut tudi zaradi prisotnosti Slovencev v nje nih mejah, dopolnila sedem let življenja. Morda je ta doba prekratka za potrebnejšo analizo njenega delovanja. Vsekakor je treba narediti nekatere pripombe.

Po prvem razdobju, ki ga lahko smatramo za uvodnega, je dežela prešla v drugo razdobje, ki je bilo študijskega značaja in v katerem se je programiralo delovanje, včasih nekoliko preveč teoretično. Zdaj smo v tretjem razdobju, ki zahteva natančnejše obveznosti in realizacije. Kažejo se že prvi sadovi, a pot, ki jo je treba narediti, je dolga in težavna.

Značilnosti naše dežele so globlje v primeri z drugimi deželami: imamo prebivalstvo, ki se razlikuje po jeziku in navadah; razvito gospodarstvo v mestih in na industrializiranih področjih, medtem ko imamo nerazvite predele z močnim izseljevanjem in vojaškimi služnostmi, ki so povečini odveč, ter z drugimi ovirami. Imamo kraje, ki so v turističnem pogledu zanimivi, a so povsem zanemarjeni. Te posebne značilnosti zahtevajo skupen napor, da vsa deželna področja dosežejo enako gospodarsko raven in da tudi vse prebivalstvo doseže enako življenjsko raven. Stanovanjsko, šolsko in zdravstveno vprašanje, problemi, ki posebej zanimajo upokojence in oživile invalide, problem zaposljevanja! Družba, ki se s temi problemi ne spopade odločno in globalno, ne more o sebi trditi, da je v polnem razvoju in da napreduje.«

Pravkar izrečene misli je svetovalec Štoka ponovil v nekoliko skrajšani obliki v slovenskem jeziku.

Drugo vprašanje je bilo:

Kako mislite, da bi se razvoj mogel izboljšati?

»Podpirati je treba predvsem industrijske pobude, ki naj zaustavijo izseljevanje, kar je škodljivo za deželo in sta pri njem prizadeti zlasti Karnija in Beneška Slovenija. Tamkajšnja mladina mora s trebuhom za kruhom v tujino in je treba zato ustanoviti nova delovna mesta in industrijo na

MLADINA SE JE ODLOČNO ZAVZELA

(Nadaljevanje s 1. strani)

ljanje tistih pogojev, ki manjšini omogočajo polni razvoj. V tem smislu tudi pozitivno ocenjujemo dejstvo, da se mladina noče vnaprej neposredno strankarsko povezovati, ampak le v konkretnih akcijah.«

Odprto pismo in resolucija slovenske visokošolske mladine sta, kot imamo priložnost spoznati, ne samo dragocena dokumenta, s katerima odgovorni politični krogi morajo računati, temveč sta tudi otipljiv dokaz politične zrelosti naše mladine in hkrati pomenijo preobrat v dosedanjih teoriji in praksi, to je začetek nove zavzetosti in angažiranosti slovenske mladine za manjšinske probleme, ki niso zadeva same manjšine, temveč celotnega slovenskega naroda.

Čedajskem, v Špetru Slovenov, Slenartu, in sicer s posebnimi intervencijami družbe IRI.

Okrepiti je dalje treba tržaški pristan, ki je življenjskega pomena za gospodarstvo vse dežele, in zgornji Jadran, in sicer z uresničenjem učinkovitega in pogumnega načrta.

Čimprej bo treba zgraditi avto cesto Videm - Trbiž. Za kmetijstvo je treba skrbeti z učinkovitimi zakonskimi ukrepi; tu bi rad posebej omenil služnostne pravice, ki zadevajo sečnjo lesa in zanimajo prebivalce Kanalske doline.

Ob tej priložnosti moram ugotoviti nekaj, kar zadeva slovensko manjšino kot tako. Ta se je znala vključiti kot prepotreben dejavnik v razvojni proces splošnega gospodarstva, čeprav je bila v 20 letih fašizma oropana vsega svojega imetja. Manjšina ima zadruge, gospodarska, kulturna in druga združenja. Danes žrtvuje v korist napredka svoje najdragocenejše imetje: zemljo. Tisoči in tisoči kv. metrov zemlje so bili razlaščeni, začasno zasedeni in odkupljeni v industrijske namene.

Šele ko si bo slovenska manjšina s pomočjo institucij in organskih zakonov čvrsto utrdila svoj položaj, to je uredila svoje družbene in gospodarske potrebe in zaščitila svoje etnične značilnosti, narodne in jezikovne (kot je bilo pred kratkim predlagano v spomenici, ki je bila odposlana osrednji vladi, a na katero žal doslej še ni bilo odgovora), bo lahko manjšina dala na razpolago deželi vse svoje sposobnosti in bo predstavljala trden most z bližnjimi državami, zlasti z Jugoslavijo in Avstrijo.

Končno je treba odločneje stopiti na pot vključevanja v novo Evropo, ki naj bo življenjska, naj temelji na medsebojni slogi, kot si je že leta 1840 zaželel slovenski pesnik Prešeren, ko je dejal: »Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan; ko rojak prost bo vsak, ne vrug le sosed bo mejak.«

Svetovalec Slov. skupnosti je svoj nastop na italijanski televiziji zaključil v slovenščini, ko je kratko povzel misli, ki jih je spregovoril v italijanščini.

VATIKAN — KREMELJ

Msgr. Agostino Casaroli, tajnik sveta za javne posle v Vatikanu ali nekak papežev »zunanji minister« je te dni odletel z nekaterimi svojimi sodelavci iz Rima v Moskvo. V Kremlju bo podpisal meddržavno pogodbo proti uporabi jedrskega orožja, h kateri je pristopil tudi Vatikan.

Papeški odposlanec pa bo imel v petih dneh svojega bivanja v Moskvi tudi razgovore s sovjetskimi političnimi predstavniki. Izmenjal naj bi z njimi misli in načrte, ki sta jih imela že zunanji minister Gromiko in sovjetski predsednik Podgorni pri svojem obisku pri papežu. Na vsak način gre pri tem nenadnem obisku papeževa odposlanca v Moskvi za načrte, da bi se vzpostavile zveze med Vatikanom in Sovjetsko zvezo. Vatikan naj bi poslal v Moskvo apostolskega delegata ali vsaj diplomatskega zastopnika. Enako tudi Kremelj v Vatikan. To bi bil prvi primer v zgodovini Sovjetske zveze.

Ze pred enim letom je prišel v Mosko vatičanski odposlanec, holandski kardinal Jan Willebrands, toda le na pogreb patriarha Aleksija.

Msgr. Casaroli velja za tesnega papeževa sodelavca v zunanjepolitičnih zadevah in za enega najbolj sposobnih vatičanskih diplomatov, posebno v politiki do vzhodnih držav. Uspelo mu je urediti odnose med Vatikanom in Madžarsko, prav tako se mu je posrečilo odpreti razgovore z Varšavo. Casaroli je tudi treba pripisati zasluge za podpis pogodbe med Jugoslavijo in Sveto stolico leta 1966, ko je bila določena izmenjava diplomatskih zastopnikov med obema podgodbenikoma.

Tudi sedanji politično-cerkveni poti v Moskvo pripisujejo na obeh straneh velik pomen in tudi uspeh za prispevek k splošnemu pomirjevanju ter k ublažitvi odnosov Sovjetske zveze do Cerkve.

— o —

V Jugoslaviji je na vodilnih mestih v podjetjih še vedno 13 odst. ljudi, ki imajo samo osnovnošolsko izobrazbo, kot je poročal dnevnik »Borba«. Akcije, da bi jih odrinili, in napravili prostor sposobnejšim, so prešibke, je zapisal isti list.

Jugoslavija in arabsko-izraelski spor

(Nadalj. s 1. str.)

bi lahko Jugoslavija prispevala k mirni rešitvi krize, bodisi sama bodisi v skupni akciji z Združeno arabsko republiko oziroma v širšem krogu držav. Jugoslovanske možnosti poseganja v to žarišče krize, kjer se neposredno križajo tudi interesi dven velikih sil, so omejene. Toda posebni odnosi Jugoslavije z Egiptom, njen posebni položaj v odnosu na velike sile, vloga Jugoslavije v neuvrščeni svetovi in ne nazadnje tudi državniški ugled predsednika Tita odpirajo Jugoslaviji večje možnosti kot katerikoli drugi državi zunaj kroga štirih velikih... Videti je, da bo Beograd po sedanjem Titovem obisku postal še pomembnejše posvetovalno žarišče. Toda poglobljena akcija jugoslovanske diplomacije bo nedvomno usmerjena k aktiviranju neuvrščeni. Napetost na Bližnjem vzhodu kakor tudi drugod, še posebej v Afriki, postavlja pred skupnost neuvrščeni vrsto vprašanj, ki jih zadevajo v živo. Kar se Bližnjega vzhoda tiče, lahko neuvrščeni zastavijo svojo akcijo predvsem v Združenih narodih.

Resolucija varnostnega sveta je osnovni dokument za rešitev krize...«

Iz tega se da sklepati, da Jugoslavija ne misli na kako lastno diplomatsko akcijo ali posredovalno vlogo pri reševanju spora na Bližnjem vzhodu, ampak da bo skušala čim bolj mobilizirati neuvrščene države, ki so se udeležile konference v Lusaki, da bi se zavzele s svojim vplivom za tako rešitev spora, kot si jo želi Egipt ali kot bi bilo vsaj sprejemljivo zanj, hkrati pa čim bolj prepričevati tudi Egipt, naj upošteva stvarnost in naj pokaže nekaj pripravljenosti za kompromis oziroma za stvarnost. Po mnenju velikega dela zahodnega tiska Sadat ni tako zaslepljen za resničnost, kot je bil Nasser, in mu ni do tega, da bi trobil samo na trobento demagogije. In pospeševati ter krepiti ta čut za konkretnost pri egiptovskih državnikih je verjetno namen jugoslovanske akcije v zvezi s položajem na Bližnjem vzhodu.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodi šču v Trstu dne 20. 4. 1954, števil. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphis, Trst

Protivasilju v Italiji

Nekatere demokratične skupine in listi, tako v okviru sredinske levice kot zunaj nje, so začeli v zadnjih dneh z odločnejšo javno akcijo, naj bi vlada naredila konec političnemu nasilju v Italiji in naj bi sprejela učinkovitejša ukrepe proti roparjem, ki plenijo banke, zlatarne in druge z orožjem v roki ter ugrabljajo ljudi ter zahtevajo deset- celo stotilijonske odkupnine.

Vlada naj bi v skladu z ustavo prepovedala zlasti takoimenovane paramilitaristične, to je polvojaške organizacije, ki se pretepajo med seboj ali s policijo, organizirane in izvežbane po vojaško, po priročnikih za mestno gveriljo. Taki nasilneži so pokriti s čeladami in oboroženi z lučalnimi orožjem za metanje kamnov in drugega ali s palicami in s svinčevimi obteženimi gumijevkami. Ponekod so jim celi mestni okrajji za ure in dneve dolgo prepuščeni na milost in nemilost, kot se je to dogajalo in se še dogaja v Reggio Calabrii.

Demokratična javnost bi si oddahnila, če bi vlada res zbrala toliko odločnosti, da bi napravila temu konec, pa naj gre za nasilneže s skrajne desnice ali od drugod. V demokratični državi bi nihče ne smel dokazovati svojih tez s čelado na glavi in z orožjem v roki. Dovolj možnosti ima, da zagovarja svoje stališče na demokratičen način, v politiki, na zborovanjih in v tisku.

Demokratični Slovenci v Italiji se odločno in z vsem srcem pridružujemo akciji proti nasi-

lju, ker vidimo možnost za uveljavljanje svojih pravic samo v takih političnih razmerah, kjer stojita za argumenti zdrava pamet in logika, ne pa takih, kjer bi imeli glavno besedo skvadristi.

— o —

TEPAVAC V MOSKVI

Jugoslovanski zunanji minister Tepavac je odpotoval v terek na nekajdnevni obisk v Moskvo, kjer bo imel pogovore s sovjetskimi državniki o problemih, ki zanimajo obe državi. Medtem ko je vladala prvi čas po sovjetskem vdoru na Češkoslovaško med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo precejšnja napetost, tako da so se nekateri celo bali, da ne bi Sovjeti skušali ponoviti še proti Jugoslaviji tistega, kar se jim je tako gladko posrečilo proti Češkoslovaški, se je pozneje ozračje med njima nekoliko razvedrilo. Verjetno se je jugoslovanska vlada prepričala, da Sovjetska zveza ne misli na kak napad na Jugoslavijo ali na poskus kakega prevrata. Po drugi strani se sovjetska in jugoslovanska politika v mnogih pogledih krijeta, tako glede položaja na Bližnjem vzhodu — obe podpirata arabske države proti Izraelu —, obe obsojata ameriške nastope v Indokini, podobno gledata na razvoj v Afriki in v Južni Ameriki in imata precej podobne sodbe o Evropi, razen da je jugoslovanska diplomacija proti delitvi sveta na dva velika bloka in se zavzema za širšo povezavo nevrščenih držav, ki naj bi tako povezane v sodelovanju postale tudi dejavnik soodločanja, kar pa je zaenkrat iz najrazličnejših razlogov še bolj v stadiju želja. Verjetno bo skušal Tepavac pomirjevalno vplivati na sovjetske voditelje tudi v smislu, da bi prišlo do olajšanja napetosti v Sredozemlju in na Bližnjem vzhodu.

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI

VIATICUS

XXVIII.

Mnogokrat sem ugotovil, da so ljudje v Skandinaviji zelo slabo poučeni o razmerah v svetu. Imajo sicer svoboden in dober, objektivni tisk, toda zaradi svojega geografskega položaja ali morda tudi zaradi česa drugega so oddaljeni od konkretnega dogajanja na svetu in zato radi vse stvari presojajo idealistično, abstraktno, zgolj po informacijah, ki pridejo do njih. Ker pa so viri informacij danes zgoščeni v nekaterih velikih zahodnih tiskovnih agencijah, ki jih precejajo po svojih kriterijih, v vzhodnem in tudi v »tretjem svetu« pa so monopol skupin, ki so na oblasti, so Skandinavci, katerih listi si ne morejo privoščiti posebnih dopisnikov po vsem svetu, navezani samo na take »uradne« novice. Izpostavljeni so poplavi bodisi površnih, brezbržnih in mnogokrat zaradi ignorance časnikarjev ter agencij tudi netočnih informacij bodisi tendenčnih in celo hote lažnih, zavajajočih, ki pa jih jemlje povprečen Skandinavec vse za čisto zlato. V svoji poštenosti si ne more misliti, da je velik del tistega, kar vsak dan bere v svojem listu, napačno, netočno, površno ali lažno. Slepo se zanese na poštenost in resnicoljubnost tistih, ki pošiljajo informacije v svet.

Skandinavci so zaradi svoje visoke povprečne izobrazbe nagnjeni k temu, da pre-

sojajo stvari in dogodke po njihovi etični in napredni vrednosti in ne zgolj koristoljubno ali razredno oziroma nacionalno egoistično. Zaradi oddaljenosti od žarišč vseh žgočih nacionalnih, rasnih, socialnih, verskih in ideoloških konfliktov v Evropi in v svetu — v Skandinaviji sami takih konfliktov ni ali pa tlijo pod površjem, a tudi če se kje pojavijo, se odvijajo v zelo blagi, prosvetljeni in humani, demokratični obliki — nimajo lastnih izkušenj glede teh in otroško zaupljivo verjamejo tistemu, ki prvi poroča in ki je pri tem najglasnejši in najbolj avtoritativen. To pa so seveda uradne agencije, tako zahodne kot vzhodne oziroma državni monopoli informacij. Tako se dogaja, da je sicer povprečen Skandinavec — v mislih imam posebno Švede in Norvežane — »izobražen« tudi, kar zadeva dogajanje po svetu, a zelo enostransko. Kar nabit je z uradnimi informacijami, o katerih takorekoč sploh ne podvomi, da so pristne. Odloča se le med vzhodnimi in zahodnimi. Nikomur ne pride niti na misel, da bi skušal globlje predrati v to ali ono dogajanje v svetu in se na lastno pest prepričati, kaj je resnično in kaj ni. Kar užaljeni so, če jih skuša kdo informirati še z drugačne strani, ker ne želijo, da se zamaje ali zruši lepo zgrajena skladovnica iz uradnih virov nabranih informacij v njihovi zavesti. Če-

(Dalje)

PREJELI SMO

Folklor?

Slovenci radi gledamo oddaje RTV Zagreb bodisi zaradi zelo uspešnih iger v nadaljevanjih, kot so bili »Mejaši« in »Naše malo mesto«, bodisi zaradi ljudsko zabavnih oddaj pesmi in plesov. Tako imamo priliko spoznati pestri hrvaški svet v njegovi izvorno tradicionalni podobi: zagorske, slavonske, dalmatinske pesmi in plesi, okolje in krajina nam pričajo o bogastvu njihove ljudske kulture.

Pričakovali bi, da bo tudi Slovencem RTV Ljubljana v enaki meri posredovala slovensko ljudsko kulturo. Toda očitno menijo tako pri RTV Lj. kot pri merodajnih v slovenski kulturi, da bo »preprosti« slovenski človek kulturno potolažen, če mu predvajajo nekaj ponarejenih viž v priredbi zabavnih psevdoljudskih »ansamblov«. Kulturno zaveden človek pa naj bi cenil le resno glasbo, recimo koncerte ali kakšen renesančni trio; za bolj veselo razvedrilo pa naj bi izbral romantično opero ali kakšen balet tipa fin de siècle. Sodobnejši mladi pa naj bi si želeli, zato da se razživijo, kakšno beat ali pa drugače(ne) opredeljeno glasbo iz sosedne ulice.

Če se že vprašamo, kakšno je kulturno poslanstvo sredstev množičnega obveščanja, bi mogli vsaj podvomiti, da bi mestni salonsko kulturni in beat utegnili biti res široki slovenski kulturni okus, v kolikor ga prav ta sredstva po svoje ne brusijo, kajti nekaj le ne more biti prav, če toliko Slovencev sledi oddajam Raija, Orfa in še katerih. Mogoče so jim pa bliže kot slog RTV Lj. Toda še poprej bi se vprašali: kakšne so ljudsko kulturne predstave v naučenem pojmovanju o stvarih, katerim pravijo »folklor«? Zamisliti bi se morali predvsem kulturno-dejavni ljudje.

Številni narodi, Rusi, Ukrajinci, Romuni, Madžari, Slovaki, Poljaki in da ne omenjamo mladih držav Azije in Afrike, imajo državne balette svojih pesmi in plesov, kjer so svoje ljudsko kulturno bogastvo privedli do zavidljivega umetniškega izraza, ne da bi izkrivljali ali potvarjali in prenavljali izvorne ljudsko-kulturne prvine. V podobi in pesmi nam podajo svojo narodno edinstvenost, ki je njihova značilnost in samo njihova last.

V tem je pogled v slovenske razmere prav malo spodbuden. Ta »folklor« nima kulturno-umetniške in znanstveno narodopisne veljave, kot da je nekaj preživelega, manjvrednega. Zastonj boste iskali že zbirko razglednic z ljudskimi nošami iz različnih slovenskih predelov, ki bi zanimala vas in vaše tuje prijatelje. Mnogim se zdi, da gorenjska noša povsem zadostuje. Menda pa niti narodni etnografski muzej nima take zbirke, ker ni zbral vseh ohranjenih slovenskih noš.

Nekaterim ljubiteljem se je posrečilo rešiti pozabe belokranjsko jurjevanje, nekatere koroške, prekmurske in rezijanske plesne, poleg gorenjskih. Prizadevne amaterske skupine kot »France Marolt« in »Tine Rožanc« mnogo naredijo. Vendar je za pravi dvig vsega potrebna prav poklicna (državna) pevsko-plesna skupina. Hrvatji imajo »Lado« in Makedonci »Tanec«, ki sta se že mednarodno uveljavila. Ljudski kulturi je treba visoke strokovno umetniške izrazne obdelave.

Toda kaj pomaga, če ne pride do nekoliko širših spoznanj šolsko naučeni slovenski pameti. Do takrat bo polnila praznino le mednarodna »kmečka« ohcet.

Ali slovenski narod izgublja svojo svojstveno podobo? Postajamo »folklor«?

Jožko

Tržaškega

Seminar za slovenske šolnike

V ponedeljek, 21. t.m., se je začel sedmi seminar za slovenske profesorje in učitelje na Tržaškem. Predavanja so v Kulturnem domu. Razpored predavanj, ki so namenjena v prvi vrsti učiteljem, smo že našli. Začela sta jih profesorica Golli o metodiki spisa na osnovni šoli in prof. Plemenitaš o ocenjevanju učnega napredka.

Uradno odprtje seminarja se je začelo ob 11. uri ob navzočnosti italijanskih in slovenskih učnih oblasti. Prvi je govoril tržaški šolski skrbnik Fidenzi o namenu seminarjev v Trstu in v Kopru, ki naj vrednotijo kulturne dosežke obeh narodov. V okviru kulturnih izmenjav se uglasijo tudi vsa druga nasprotstva.

Za skrbnikom je govoril tajnik za prosveto slovenske republike Slavko Bohanec, ki je poudaril, da so ti seminarji najboljši način kulturnega sodelovanja med dvema sosednima narodoma. Pomembne so tudi tajnikove besede, da je treba takšno sodelovanje prenesti tudi na Goriško, kjer tudi obstajajo šole za slovensko etnično skupino.

Ob tej uradni izjavi pripominjamo, da je bila v takem okviru prvič podana. Menda se tudi pripravlja podoben seminar za učitelje in profesorje na Goriškem. Bo sicer nekoliko pozen, a je kljub temu zaželen.

Predavanja na seminarju se nadaljujejo po sporedu. Danes zvečer je na vrsti tudi predvajanje slovenskega filma »Na klanecu«. Zaključek pa bo v soboto s sprejemom, ki ga pripravlja jugoslovanski konzulat v Trstu.

PREDAVANJE O NEMŠKEM DAVČNEM SISTEMU

V univerzitetni dvorani »Felice Venezian« na tržaški univerzi (Evropski trg 1) bo 5. marca predaval, na pobudo Nemškega kulturnega instituta v Trstu, prov. Gunter Hedtkamp, redni univerzitetni predavatelj za gospodarske in finančne vede na univerzi v Giessenu, o davku na dodatno vrednost in o njegovih učinkih na zahodnonemško gospodarstvo ter o dobrih in slabih straneh tega sistema. Predavanje, ki bo v nemščini, se bo začelo ob 19. uri. Sledila bo javna debata.

ZDRUŽENJE STARŠEV DIJAKOV DRŽAVNEGA ZNANSTVENEGA LICEJA »FRANCE PREŠEREN« V TRSTU

priredi v šolski telovadnici na Vrdelski cesti 13/I v sredo, 3. marca, ob 20. uri predavanje

»VZGOJA IN ČAS«

Predaval bo prof. Franc Pediček iz Ljubljane. Vljudno vabljeni starši dijakov naših srednjih šol.

V nedeljo, 7. marca, ob 17. uri bo v dvorani Kulturnega doma

n a s t o p

PESEM MLADIH

revija mladinskih zborov in ansamblov
Prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu.

TOKRAT SE JIM NI POSREČILO

Pred dnevi so verjetno vedno isti fašistični mazači ponovno poskusili izvesti eno svojih običajnih akcij. V ul. sv. Frančiška, kjer sta uprava »Primorskega dnevnika« in uredništvo »Gospodarstva«, so zlikovci sneli tabli z napisoma listov z zidu in ju odnesli s seboj. Njihovo vandalsko početje pa je opazila skupina treh delavcev, ki je pobalinom sledila, dokler jih ni prišla ter jih izročila policiji. Ta jih je priprla, a njihovih imen še ni sporočila javnosti, češ da gre za mladoletnike. Ugotovljeno pa je, da pripadajo eni izmed »desničarskih organizacij«, katerim pripadajo, kot je splošno znano, fašistični mazači.

Le po zaslugi prisotnosti duha in zrelosti skupine tržaških delavcev se tokrat »akcija« mazačev ni posrečila. Upamo, da bo sodišče z njimi tudi primerno ravnalo.

V zvezi s tem vandalskim dejanjem je tukajšnje časnikarsko združenje izreklo prizadetima listoma svojo solidarnost, ki se ji pridružuje tudi naš list.

SEJA SVETA STARŠEV V NABREŽINI

V petek, 19. t. m., se je sestal na redni seji svet staršev dijakov in dijakinj srednje šole »Igo Gruden« v Nabrežini. Kot je bilo sklenjeno na zadnji seji, so se tega sestanka udeležili tudi ravnateljica dr. Antonini - Milič in razredniki vseh razredov.

Na seji so najprej obravnavali vprašanje učnih uspehov v prvem štirimesečju ter osvetlili vse pozitivne in negativne plati vzgojnega in izobraževalnega dela. Ugotovljeno je bilo, da stanje v prvem razredu ni preveč zadovoljivo tako glede na učne uspehe kot na

PREJELI SMO Žalostno stanje na devinski šoli

Rada bi Vas seznanila, kako je z našo ubogo slovensko šolo v Devinu. Šolo obiskuje skupno 12 otrok od 1. do 5. razreda, ki so skupaj in imajo samo eno učiteljico, kateri gre vsa čast za skrb in brigo, ki ima za otroke. Toda kaj si more pomagati, ima samo ena usta in dve roki in v tistih približno 4 urah pouka, komu naj razlaga in s katerim razredom naj nadaljuje vsakdanjo snov? Vsi otroci imajo potrebo po učitelju, za vsak razred posebej, od 1. do 5. razreda (saj zato hodijo v šolo), a vsega skupaj izračunano ima učiteljica 3/4 ure na razpolago za vsak razred.

Žalostno spoznanje za vse nas starše otrok v naši slovenski šoli, da ni v celem okrožju Trsta enega učitelja, da bi nam ga lahko poslali v pomoč. Vedno isti je odgovor, da mora biti 16 otrok v šoli za dne učni moči, toda to je prazen izgovor, ker če bi bil še en učitelj na šoli, bi še kakega otroka vpisali k nam v šolo; tako ga pa ne ravno zato, da je samo ena učiteljica za 5 razredov, in tako se uničuje naša v prejšnjih letih tako lepo cvetoča šola.

Tako je prišlo, da so vsi naši otroci potisnjeni v en sam razred v slovenski šoli v Devinu. Italijanski otroci pa imajo dovolj prostora — vsak lahko hodi v svoj razred in vsak raz-

disciplino. V ostalih razredih pa je stanje nekoliko boljše.

Ravnateljica je nato orisala splošni položaj na šoli ter ponovno opozorila na vprašanje prevoza dijakov, ki je pereče in še ni bilo zadovoljivo rešeno. Na seji so proučili tudi problem dodatnega pouka, ki se bo začel prihodnji mesec. O podrobni organizaciji tega pouka pa bodo razpravljali in sklepali na posebnem posvetu z vsemi starši.

Na seji so govorili tudi o zdravstvenem stanju otrok, za katere je bila pred kratkim uvedena redna zdravniška služba, in tudi o poučnih izletih, telovadbi ter šolskem športnem udejstvovanju.

Svet in profesorji toplo priporočajo staršem, naj ne pošiljajo otrok v šolo z nepotrebnim denarjem in naj skrbijo, da ne nosijo otroci v šolo nevarnih predmetov; vse to namreč hudo škoduje rednemu pouku.

Prihodnja seja sveta staršev bo predvidoma zadnje dni marca.

PREŠERNOVA PROSLAVA V NABREŽINI

Prosvetno društvo »Igo Gruden« je priredilo v nedeljo, 21. t.m., Prešernovo proslavo. Kljub nenadni obolevlosti nekaterih organizatorjev in recitatorjev lahko rečemo, da je prireditve uspela.

Prvi je nastopil mladinski pevski zbor »Kraški slavček«, ki je pod vodstvom Sergija Radoviča lepo zapel dve pesmi. Namesto spominskega govora je Igor Tuta prebral spomenico, ki so jo slovenski predstavniki poslali že v začetku decembra predsedniku vlade Colombu.

Dijakinja Majda Terčon je nato na klavir zares mojstrsko zaigrala zahtevno Schubertovo skladbo. Nekaj Prešernovih pesmi so decitirali Igor Tuta, Majda Terčon, Patrizia Perčič in Vera Kukanja.

Prireditve se je zaključila z nastopom moškega pevskega zbora »Igo Gruden«, ki ga vodi Sergij Radovič. Zboru se pozna, da se pridno vadi, saj je dosegel že lep uspeh, zlasti kar zadeva zlitje in ubranost glasov.

red ima svojega učitelja, čeravno jih je le v enem razredu 16, ne pa v ostalih razredih.

Na tej stopnji »napredka« je danes naša šola in kaj si moremo mi starši pomagati, če so tisti višji od nas skoraj pozabili na naše otroke in jim ne pomagajo k boljšim šolskim razmeram in izobrazbi.

Oprostite za to moje pisanje, če Vam je vzelo preveč prostora, toda želeli smo si že zdavnaj Vam to pisati, da bi vsaj kdo vedel, kako je v devinski šoli, in da bi zvedeli, če je kdo, ki nam bi pomagal rešiti to našo šolsko težavo.

Opozarjamo šolsko skrbništvo in sindikat slovenske šole kot tudi druge pristojne oblasti in ustanove ter organizacije na ta skoraj neverjetni primer pred vrati Trsta, saj take 'enotne' šole za kar 12 otrok ni najti več niti v najbolj zakotni vasi drugih civiliziranih držav. Devin pa je, kot znano, pred vrati Trsta... Ali tisti manjkajoči štirje otroci, zaradi katerih šola v Devinu ne dobi še druge učne moči, več zaležejo kakor 12 resničnih, živih otrok? Birokracija, ki tako računa, ni le toga, ampak nečloveška. Ne bi radi rekli, da zato, ker gre za slovensko šolo... in slovenske otroke.

Uredništvo

Števerjan

ZABAVNI FESTIVAL — Z OBČINE

Ansambel »Lojzeta Hledeta in fantov z Britofa«, si je s svojimi godalnimi in pevskimi nastopi že pridobil dober glas. Deluje sicer pod okriljem prosvetnega društva »F. B. Sedej«, a precej samostojno.

Za dan 2. maja razpisuje »Prvi zamejski festival narodno zabavne glasbe«, ki bo v Števerjanu »med borovci«. Za festival se lahko prijavijo slovenski narodno zabavni ansambli do 31. marca na naslov Prosvetnega društva »Sedej« (34070 Števerjan - Gorica). V prijavi morajo biti točni osebni podatki voditelja in članov ansambla.

Nastopajoči bodo gostje števerjanskega prosvetnega društva. Posebna komisija pet glasbenih izvedencev in pet članov iz prisotnega občinstva po podelila najboljšim denarne nagrade (70, 40 in 20 tisoč lir) in častne pokale.

Življenje in delovanje občinske uprave prehaja polagoma v urejen tok. Za danes zvečer je sklicana seja občinskega odbora, ki ima na dnevnem redu tudi točke, ki naj bi poravnale trenja med člani večinske skupine same.

Te točke so zadnje na sejnem sporedu, in sicer sprejem odstopa štirih članov občinskega odbora in izvolitev novih. Sicer pa so se v tem pogledu zastopniki posameznih skupin že menda domenili. Posebna točka obravnava tudi dokončen načrt za ureditev občinske stavbe in centralne kurjave.

Štandrež

PO STAREM OBICAJU

V soboto dopoldne je doživela vsa slovenska štandreška soseska prav lepe običaje in navade. Poročila sta se namreč Nevenka Mozetič in Miloš Tabaj; oba iz Štandreža. Ob svojem prehodu v novo življenje sta hotela, da se pri poroki obnovijo nekatere domače šege. Zato pa je tudi bilo poleg povabljenih gostov dosti radovednežev pri poročnih obredih.

Najprej je bila v farni cerkvi slovesna maša in zakonska zaveza. Na koro so se domači pevci kar imenitno odrezali. Pred cerkvijo so domači fantje pozdravili novi par z napitnico, kot je bila stara navada. Potem se je razvil dolg svatovski sprevod na nevestin dom, kjer so ženina in nevesto veselo sprejeli po stari šegi. Sledilo je ženitovanjsko kosilo, kjer se je pilo, jedlo, pelo in veselilo kot nekdanj v starih časih. Prav je, da se obnavljajo nekdanje razigrane šege in šale ob veselih dogodkih. Novemu paru pa želimo dosti sreče!

Letošnji goriški pust

Označimo ga lahko prav na kratko: letošnji pust je bil vsaj v javnosti res nekam preveč pust. Za pustno nedeljo so napovedale goriške mestne četrti pustno povorko z vozovi in maskami po glavnih ulicah. Razglašeno je bilo zbiranje udeležencev na Travniku ob 15.30. Prišlo je precej gledavcev od blizu in daleč; sodijo, da kar desetisoč. Čakali so potrpežljivo na maske in sprevod, posebno še, ker je sijalo skoro pomladansko sonce. Pa so bili vsi razočarani. Nekaj pustnih alegoričnih vozov je res čakalo bolj v kotu, povorka pa ni bilo nobene. Gledavci, v sinje nebo namreč, so menili, da je prazno čakanje tudi pustna potegavščina, v resnici pa je bila le

V četrtek je obiskalo slovenske šole na Goriškem enajst pesnikov in pisateljev iz Slovenije pod vodstvom Cirila Kosmača, predsednika Društva slovenskih književnikov.

Razdelili so se v posamezne skupine, ki so obiskale osnovne šole v Doberdobu in v Solskem domu v Gorici. Otroci so z veseljem poslušali zlasti Brenkovo in Perocijevo. Gostom so tudi zapeli in jim pripeli lepe šopke.

Dopoldne so slovenski književniki brali iz svojih del tudi na nižji gimnaziji, kjer jih je sprejela ravnateljica Lojkova. Predstavila pa jih je in posamezne točke povezovala profesorica Bratuževa. Z izročitvijo daru in kratko zakusko se je končalo to literarno srečanje. Na liceju in učiteljsišču so se predstavili pisatelji Hieng, Šeligo, Božič in pesnik Kramberger. Pozdravil jih je v imenu ravnateljstva prof. Bednarik, dijakinja Hvala pa je orisala njihov življenje in delo. Po enournem branju odlomkov, med katerimi je najbolj ugajal Hiengov, se je razvila tudi plodna debata, ki jo je vodil tržaški pesnik Marko Kravos. Le premalo časa je bilo.

Popoldne so se gostje odpeljali na izlet v Brda. Štirje književniki so pa brali iz svojih del dijakom na trgovskem zavodu.

Zvečer pa je vseh enajst mojstrov besedne umetnosti čitalo odlomke v napolnjeni

ŽUPNIK MOZETIČ — UMRL

V Ravnah nad Cerknem je umrl pred štirinajstimi dnevi župnik Ivan Mozetič. Učakal je dvainosemdeset let starosti. Šole je obiskoval v Gorici. Brž po vojni, leta 1919, je prišel na Ravne kot kurat. Tu je opravljal dušnopastirsko službo petindvajset let. Tudi kot upokojenec je ostal na Ravnah med svojimi farani.

Poznali in spoštovali pa ga niso samo ti, ampak vsa Goriška. K Mozetiču, ki so mu naredili šaljivo ime »Kugelca«, so hodili po zdravilna zelišča in čaje ljudje iz vseh krajev. Že kot študent se je bavil z botaniko in je poznal zdravilno moč sleherne travice. Ozdravil je dosti bolnikov, na stotine priznanj je prejel ta »goriški Kneip«. Pa tudi globe mu je italijanska oblast včasih naložila, češ da zdravi za denar. V resnici pa je župnik Mozetič le dobrosrčno pomagal revnim in bolnim, za kar bo gotovo poplačan v nebesih.

velika pomanjkljivost v organiziranju. Tudi turistična ustanova »Pro loco« spi.

Stari Goričani so se ob letošnjem pustu spomnili, kako veseli in razigrani so bili nekoč pustni sprevodi po Travniku in Korzu. Zdaj se pa niti zabavati ne znamo več, so se kisló pogovarjali.

Mladina se je pa le po svoje, in sicer v plesnih dvoranah in v bolj zaključenih družbah zabavala. V ponedeljek in torek se je živahno vrtela v veliki telovadni dvorani Naša pa se je zabavala nekaj pustnih večerov »pri Pajku« in v dvorani Katoliškega doma. In tako je šel tudi letošnji pust mimo brez velikih iznenadenj in nezgod.

Iz Goriške

Slovenski književniki v gosteh

Prosvetni dvorani na Korzu. Goste je pozdravil tajnik Slovenske prosvetne zveze, ki je pripravila ta srečanja. Poslušavci so navdušeno ploskali zlasti obema pisateljicama, Hiengu in Filipiču in na koncu še posebej Cirilu Kosmaču za pristrčno podan odlomek »O sosedu Temnikarju«.

Po sporedu so se gostje zadržali v razgovoru z goriškimi prijatelji in se zahvaljevali za prav iskreni sprejem posebno na naših solah.

Od strani nekaterih staršev smo prejeli tudi pripombe, naj bi se taka literarna srečanja z našimi dijaki še nadaljevala. Potrebno pa je boljše organiziranje. Prav tako je potrebno tudi snov za branje novih leposlovnih del pravilno in pedagoško razdeliti. Ni vse enako primerno za dvanajstletnike in za licejce. Enako tudi ni še vse besedna umetnost, kar se na novo napiše, tudi če izvira iz »mladih« peres. Ob upoštevanju teh pripomb bodo literarno-kulturna srečanja z našo mladino dosegla svoj kvaliteten namen.

KAJ JIH SPET TIŠČI?

V torek dopoldne je hitela na goriško prefekturo skupina političnih ljudi. V njej so bili pokrajinski tajnik misovcev advokat Pascoli, misovska občinska svetovalca advokat Pedroni in dr. Coana, potem še misovski pokrajinski svetnik Ceschina ter tajnika iz Tržiča in Gradiške.

Vso skupino je sprejel podprefekt dr. Baum ob prisotnosti goriškega kvestorja.

Se preden so prišli do podprefekta, je izdala misovska stranka poročilo, da bodo njeni predstavniki izrazili prefektu silno ogorčenje, ker se tudi v naši pokrajini blati njihova stranka in njeni privrženci.

Po obisku so misovci spet napisali drugo izjavo, da so odposlanci prosili, naj predstavniki vlade na Goriškem tolmačijo v Rimu lojalnost goriške MSI do države in italijanskega naroda. Posebej so še dodali, da je misovsko vodstvo v Gorici tožilo županstvu v Ronkah in Gradiški zaradi protifašističnih lepakov, ki namigujejo na misovsko stranko.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU - SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA - GORICA - ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA - v sodelovanju z E.M.A.C. iz GORICE

GOSTOVANJE PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA IZ NOVE GORICE

PETER USTINOV

ROMANOV IN JULIJA

komedija v treh dejanjih

V petek, 26. t. m. ob 20.30 Abonma za okolico v Katoliškem domu v GORICI

Vozni red avtobusov za predstavo:

AVTOBUS št. 1: vozi skozi: Vrh odhod ob 19.45, Rupo, Peč

AVTOBUS št. 2 vozi skozi: Doberdob odhod ob 19.45, Poljane

AVTOBUS št. 3 vozi skozi: Jamlje odhod ob 19.45 - Dol, Gabrje, Sovodnje, Štandrež

AVTOBUS št. 4 vozi skozi: Pevmo odhod ob 19.35, Oslavje, Števerjan - Dvor odhod ob 19.45 - Bukovje, Podgora,

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pogovor sa okroglo mizo razočaral

Prejšnjo sredo zvečer je bil, kot smo že javili, v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu pogovor za okroglo mizo o temi »Zamejski človek v zavesti slovenskega pisatelja«. Ta pogovor je bil prirejen v zvezi z obiskom skupine slovenskih pisateljev v Trstu in v Gorici, kjer so priredili nekaj nastopov z branjem iz lastnih del, tudi na slovenskih srednjih šolah. Iz Slovenije so prišli člani Društva slovenskih pisateljev Peter Božič, Kristina Brenkova, France Filipič, Ervin Fritz, Niko Grafenauer, Andrej Hieng, Ciril Kosmač, Marjan Kramberger, Ela Peroci, Rudi Šeligo in Pavle Zidar. Isti so se tudi udeležili pogovora za okroglo mizo, le da se nekateri, kot npr. Pavle Zidar, sploh niso oglasili k besedi, verjetno iz občutka mučne zadrege.

SPORNA KNJIGA VLADIMIRA TRUHLARJA

V Sloveniji in tudi na Hrvaškem (»Glas koncila«, št. 4 letos) se je razvnela obsežna polemika o knjigi dr. Vladimira Truhlarja »Katolicizem v poglobitvenem procesu«, ki jo je izdala Mohorjeva družba v Celju v svoji knjižni zbirki za l. 1971. Uvod v knjigo je napisal mariborski pomožni škof dr. Vekoslav Grmič, medtem ko je koprski škof Jenko v pastirskem pismu posvaril vernike pred nekaterimi trditvami v tej knjigi. Beograjski nadškof Bukatko je priporočil svojim duhovnikom, naj se ne udeležijo predavanja, ki bi ga moral imeti Truhlar v Zagrebu. Truhlar je predavanje odpovedal iz osebnih, največ iz zdravstvenih razlogov. Pohvalni kritiki o knjigi pa sta napisala Rafko Vodeb v celjski družinski reviji »Nova Mladika«, ki jo ureja zdaj pesnik Stanko Janežič, in Vekoslav Grmič v novi številki revije »Cerkev v sedanjem svetu«. Nasprotniki očitajo Truhlarjevi knjigi, da vnaša v pojem Cerkve, dogme in morale relativizem v smislu kot zmote obsojenega modernizma in racionalizma ter se posebe jobreguje ob instituciji nuncijev, medtem ko njegovi zagovorniki podarjajo, da mora biti v Cerkvi prostor tudi za kritiko.

Že tema za ta pogovor je bila namreč nesrečno izbrana, ker je nehote napravila iz »zamejska« neko posebno kategorijo Slovencev, in to prav v času, ko se trudimo ne le poudarjati, ampak tudi dejansko zagotoviti enotni slovenski kulturni in narodni prostor. Iz naslova tega pogovora za okroglo mizo pa je — gotovo nehote — odsevalo prav nasprotno, namreč tisto, kar je danes eden najbolj žalostnih pojavov slovenske narodne stvarnosti — razpadanje slovenske zavesti v razne občinske, lokalne in regionalne, manjšinske, zamejske in zdomske, pa tudi ideološke in »proizvajalske« skupnosti, kakor da ni ničesar več, kar naj bi nas povezovalo v eno samo narodno skupnost, to je celoto ali enoto.

Ni čudno, da se o tako omejeni temi ni mogla razviti sproščena diskusija. Dejansko nihče ni vedel, o čem bi pravzaprav govoril, in tako so privlekli v debato zadeve, ki skoraj niso bile v zvezi s postavljenjo temo. Opaziti je bilo, da se niti gostje niti tukajšnji pisatelji in niti poslušavci niso dobro počutili in prišlo je do živčnih reagiranja in predvsem do

zadreg. Eden izmed gostov — Peter Božič — je šel celo tako daleč, da je očital našim »zamejskim« pisateljem njihovo povezanost z narodno tematiko kot zaostalost. Takšne lekcije iz vrst članov Društva slovenskih pisateljev bi si v Trstu ne bili pričakovali in zato je zapustil ta »pogovor« v nas razočaranje.

POLEMIKA O NARODNOSTI

Prva (1-2) letošnja številka revije »Prostor in čas« prinaša na uvodnem mestu tri polemične eseje pod skupnim naslovom »O narodnosti«. Vladimir Kavčič je napisal esej »Je narod ovira napredku?«, v katerem odgovarja čudni teoriji Dušana Pirjevca in nekaterih drugih o kapitalističnem izvoru naroda, ki da bo s kapitalizmom vred tudi izginil. Kavčič opozarja na nepravilnost in nevzdržnost take teorije in zaključil svoj esej z ugotovitvijo: »Dilema med nacionalnim in funkcionalnim torej nikakor ne more zaobseči aktualne problematike te družbe. Kvečjemu se ji izmika in jo pomaga zavijati v še večjo meglo.«

Anton Slodnjak je prispeval esej »O narodnosti in jeziku«, France Vodnik pa svoje predavanje »Narodnost in religija«. Oba potrjujeta vrednote narodnosti, ki pa je, kot opozarja France Vodnik, ne bi smeli mešati ali celo istiti z versko ali ideološko pripadnostjo.

Knjiga „Srečko Kosovel v Trstu“

V slovenskih knjigarnah v Trstu se je pojavila nedavno bela broširana drobna knjiga z naslovom »Srečko Kosovel v Trstu«. Napisali so jo Srečkov brat Stano Kosovel, Boris Pahor in Milko Bambič. Vsebuje pa tudi pisma Srečka Kosovela. Knjižica obsega 88 strani in je za ta obseg zelo bogata na vsebini in resnično zanimiva.

V uvodu je takole pojasnjeno, kaj vidijo avtorji v Srečku Kosovelu in kaj jih je nagnilo k temu, da so izdali knjižico z dokumenti o njegovem odnosu do Trsta oziroma njegovih bivanj v Trstu: »Pesnik, ki je vzdrhtel ob slutnji, da bo dokončna poguba neizogibno opustošila zemeljsko domovino, če človek ne bo postal merilo vsega obstoječega, je, še preden se je posušila rdeča prst njegove gomile, postal klicar in svečnik novega humanizma. Zato je naravno, da tržaški slovenski ljudje občutimo nenavadno bližino

lirika, ki je domač na naših ulicah in na našem bregu. Tega poprej nismo bili opazili, ker je bil pomešan z množico, ker je sredi vrveža bil eno z nami, zdaj ujet v zmešnjavo mestnega hrupa, zdaj zamišljen opazovalec v odmaknjeni tišini ljudskega vrta... Naj bodo tukaj objavljena pisma skromno nadomestilo za korespondenco, predavanja in druge Kosovelove spise, katerih štiri desetletja po pesnikovi smrti žal še nimamo zbranih. Slovenski mladi razumniki, ki se danes pri nas ogrevajo za korenito spremembo sveta, bodo že v teh nekaj objavljenih Kosovelovih straneh mogli zaslutiti, da se sleherna preosnova v svetovnem merilu lahko začne samo z zakoreninjenostjo v domačem svetu, v življenju v psihološko, kulturno, ekonomsko in socialno stvarnost rodne skupnosti in v njeno zemljepisno danost. Zalkaj Srečko Kosovel je jesnik planetarne razsežnosti predvsem zato, ker je vzklik iz naše resničnosti in postavil slovensko usodo za osnovo univerzalne človeškosti.«

Stano Kosovel je prispeval za knjižico biografski spis »Srečko Kosovel med Ljubljano in Trstom«, v katerem opisuje Srečkova potovanja v Trst oziroma njegova večkratna bivanja v Trstu. Da nam konkretno predstavijo o Srečkovem življenju, Boris Pahor je podal v spisu »Srečko Kosovel v Trstu« tisto, kar je mogel sam doznati o tem, predvsem kar je zvedel od Srečkove sestre Tončke, pa tudi od drugih, ki so Srečka poznali. Milko Bambič je opisal svoja srečanja s Srečkom Kosovelom. Sledijo Srečkova pisma domačim, slikarju Avgustu Černigoju ter profesorju Ivanu Prijateljju. Knjižico ilustrirajo reprodukcije raznih dokumentov, nekaj Srečkovih fotografij, ki nam kažejo pesnika čisto drugačnega, mnogo bolj vitalnega, kot tiste, ki smo jih bili doslej vajeni, in pa nekaj Bambičevih, delno dvobarvnih vinjet. Knjižica je zelo primerna zlasti za darilo doraščajoči mladini, pa tudi odraslim prijateljem.

SLOVENSKA AKADEMIJA

Pred kratkim je bil razposlan v javnost Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU), ki prikazuje stanje te najvišje kulturne ustanove ob koncu leta 1969.

Akademiji predseduje od leta 1952 dalje dr. Josip Vidmar. Podpredsednik je inž. dr. Anton Kuhelj, glavni tajnik pa zgodovinar dr. Milko Kos.

Akademija se deli na pet razredov: 1. za zgodovinske in družbene vede, ki ga vodi dr. France Stele; 2. za filološke in literarne vede s tajnikom dr. Francetom Koblarjem; 3. za matematične in tehnične vede, tajnik je dr. Kuhelj; 4. za prirodoslovne in medicinske; vodi ga akademik Rakovec in 5. za umetnosti, kjer je tajnik književnik Bratko Kreft.

Ob koncu leta 1969 je štela akademija dva častna člana, in sicer Josipa Broza Tita ter Edvarda Kardelja, 33 rednih članov in 42 dopisnih. Med temi je 17 domačih članov. Med letom 1969 so umrli trije dopisni člani, tujci.

Za nova dopisna člana sta bila izvoljena na občnem zboru akademije prof. prava dr. Jože Goričar iz Ljubljane in prof. Branislav Djurdjev iz Sarajeva. V drugem razredu za filološke in pravne vede je bil izvoljen za rednega člana profesor romanske filologije dr. Stanko Škerlj; za dopisnega pa dr. Frank Wollman, profesor v Brnu. Za dopisne člane v matematično-tehničnem so bili imenovani trije profesorji z ljubljanskih tehničnih fakultet: dr. Robert Blinc, dr. Peter Gosar in dr. Lujo kuxlje. V prirodoslovno-medicinski razred sta poklicana kot dopisna člana profesor medicine Šelešnik in biolog dr. Wraber. V umetnostni razred so pa bili sprejeti arhitekt Edvard Ravnikar, književnik Gustav Krklec iz Zagreba in pisateljica Desanka Maksimovič iz Beograda.

V dvajseti knjigi Letopisa SAZU so podani tudi obširni načrti za bodoče znanstveno delo in nove knjižne izdaje, v kolikor ne bodo ovirala tega prizdevanja nezadostna finančna sredstva.

Pri časniški založbi »Delo« v Ljubljani je izšla knjiga »Koroška znamenja«, ki jo je napisal Jože Šircelj. V slovenskem in tudi koroškem tisku je vzbudila precejšnje odmeve.

Sodobno kmetijstvo

Higiena pri pridobivanju mleka

Beseda »higiena« je grškega izvora. »Hygieia« je bila pri starih Grkih boginja zdravja in zdravstvene nege. Stari Grki so bili torej in tem pogledu zelo napredni. Skušajmo jih posnemati posebno na prehranbenem področju, kjer je dosti govora ravno o higieni.

Govoriti o higieni pri pridelovanju mleka je precej tvegano, vendar je dobro vedeti, da bo slej ali prej tudi tu prišlo do ustrežne zakonodaje. S tem nočemo reči, da se živinorejci ne potrudijo dovolj, da bi čim bolj čiste hleve in neoporečno posodo, vendar smo v resnici še precej daleč od tistega stanja, ki bi ga zahtevalo pridobivanje v vseh ozirih kvalitetnega in neoporečnega mleka. Vsekakor bo zakonodaja v prihodnosti morala zajeti vse stopnje od molže v hlevu preko pridelovanja in ravnanja z njim do oddaje proizvajalcem. Poglejmo sedaj, kateri ukrepi so za higieno mleka najvažnejši in ki zanimajo predvsem živinorejce. Na prvo mesto gre postaviti splošno čistočo v hlevu, ustrežno negovanje in oskrbovanje goveda, čistočo pri samem molzaču, primerno molžo, čiščenje in razkuževanje molzne opreme in posode ter ustrežno ravnanje z mlekom kot precditev, hlajenje in spravljanje mleka itd.

HLEVI

Hlev mora že v gradbenem pogledu imeti vse potrebne pogoje za bivanje molzne živine, tako da imajo živali npr. dovolj prostora in udobna stojišča ipd. Potrebna so nadalje suha, topla in dobra vzdrževana tla, s suhihmi ležišči. Okna naj zavzemajo približno eno desetino talne površine. Urejene morajo biti naprave za zračenje, dalje ustrezne jasli ali krmna ploščad in pa primeren odtok za gnojnico itd. Seveda še ni dovolj, da je hlev primerno zgrajen in opremljen, moramo ga tudi dobro vzdrževati. Najmanj enkrat na leto ga moramo temeljito prebrati in ob tej priložnosti opraviti vsa manjša popravila in vzdrževalna dela. Da bomo hlev obenem tudi razkužili, dodajmo beležu pol odstotka formalina ali kako drugo razkužilo s klorom, če drugega nimamo, pa modro galico.

NEGA IN OSKRBA GOVEDA

Najboljša oskrba goveda se začne pri sami krmi. Izločiti moramo vse plesnivo, nagnito ali pa vlažno krmo, pa tudi blatno seno, žaltava močna krmila itd. Krma mora biti vedno čista in nepokvarjena. Če krave driskajo ali pa trpe za drugimi prebavnimi motnjami zaradi krčev, napenjanja itd., je čisto gotovo glede krme ali krmiljenja nekaj narobe, izjema je le, če krave driskajo zaradi okužbe ali prehlada.

ČISTOČA MOLZAČA IN MOLŽA

Prvi pogoj zdravega mleka ni samo zdravje samih krav, ampak tudi zdravje molzačev, ki ne smejo bolehati za nalezljivimi boleznimi. Od pravilne molže je odvisno tudi zdravstveno stanje goveda, zato naj molžejo le ljudje, ki so za to delo izurjeni. Pred molžo naj si molzač umije roke s toplo vodo in milom do komolcev, nato pa obriše s čisto brisačo, da bo molzel s suhimi rokami. Če vrimena krav le niso preveč umazana, zado- stuje, da jih pred molžo trdo obrišemo s krpo, namočeno v mlačni vodi, ki smo ji dodali malenkost kakega klorovega razkužila.

Nato jih obrišemo do suhega z drugo čisto krpo. Hudo umazana vrimena moramo umivati posebej. Prve kapljice mleka pomolžemo v posebno posodo in ne na tla. Molsti moramo hitro in krepko izmolsti mleko do zadnje kapljice. Med molžo naj vlada v hlevu popoln mir. Mleko, ki ga pridobivamo s strojno molžo, je bolj čisto, kar se tiče prahu in druge nesnage. Tam kjer znajo stroje tudi dobro čistiti in razkuževati, vsebuje mleko tudi manj klic kot pri namolženem mleku.

(dalje)

OBVESTILO PRIDELOVALCEM OLJK

Kmečka zveza obvešča pridelovalce oljk, ki so lani vložili prošnje za državno doklado 269,69 lire za kg. iztisnjene olja, pa je še niso prejeli, da bodo v kratkem dobili zadevna nakazila pokrajinskega nadzorništva za prehrano. Pred meseci je približno polovica upravičencev že bila izplačana (pridelovalci iz tržaške in miljske občine ter nekateri iz dolinske), sedaj je pa ome- njeno nadzorništvo prejelo od države nakazilo še za ostale.

Za doklado za olje, pridobljeno iz zadnjega oljčnega pridelka, je pa rok za vlaganje proš- nej 30. april. Ker pa še ni na razpolago potreb- nih tiskovin, bo Kmečka zveza pravočasno ob- vestila vse upravičence, kakor hitro jih bo pre- jela, da jim jih bo izpolnila in oddala.

Tajništvo Kmečke zveze

S Tržaškega

PUSTNI SPREVD NA OPČINAH

V soboto popoldne je bil na Opčinah zdaj že tradicionalni pustni sprevod, ki je privabil toliko občinstva, tudi iz Trsta in okolice, da je bilo že kar težko kaj videti, kdor ni imel trdnih komolcev, da se je preril v prvo vrsto, ali kdor ni bil za glavo višji od drugih. To pa so bili seveda le nekateri.

Med lepim številom vozov s skupinami šem se je najbolj odrezala skupina iz Ban za velikansko podgano iz »Kraškega narodne- ga parka« — to je seveda mestno smetišče pri Banih, ki je kljub vsem protestom še vedno tam. Podgana je obračala veliko glavo z dol- gimi brki in ovohavala — morda je iskala tiste »zaslužne« z mestne občine, ki so ji pri- pomogli, da je lahko v miru in obilju tako zrasla, in ki tako »skrbijo«, da smetišče ostane tam kjer je. Najbrž se jim je hotela zahvaliti. Skupina iz Banov je dobila za to podgano prvo nagrado. Drugo nagrado pa je dobila simpatična mlada skupina s Kon- tovela, ki je prikazovala zbor hipijev na oto- ku Wight. Plesali so, zvijajoč se v bokih, da je bilo veselje, eno izmed deklet pa je pridno prodajalo »hašiš« iz velike kangle, seveda s popustom za nakupe na veliko. Bilo je tudi še nekaj drugih skupin z duhovitimi domisljicami, tako npr. tista, kjer je »Titus Magnus« pral »za-morca« (Mora) zaradi co- ne B. Nekaj skupin je prišlo tudi iz one stra- ni meje, zlasti iz Divače.

Skupina iz Banov s svojo podgano je do- bila v torek prvo nagrado tudi pri pustnem sprevodu v Miljah.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

KOŠARKA

MOŠKA D LIGA

BOR - CASTELFRANCO VENETO 58:43 (34:22)

Vse kaže, da našim fantom koristi celonočni ples. Saj so v nedeljo, potem ko so celo noč delali in se zabavali na plesu, gladko premagali nevarno ekipo iz Castelfranca. Že od vsega za- četka je plavim šlo vse kot namazano; nizali so koš za košem, nasprotnik pa se ni mogel znajti. Posebno se je v naših vrstah odlikoval Fabjan, ki je s točnimi meti s skoka zasenčil vse ostale strelce. Borovci so poleg dobrega napada po- kazali tudi uspešno prestrežanje nasprotnikovih žog v napadu. Bor se je s to zmago pomaknil ne- koliko višje na lestvici in trenutno je njegov po- ložaj varen ter zadovoljiv. Vsi igralci so v ne- deljo igrali zadovoljivo ter mirno, to pa je po- sledica tega, da ekipa sedaj nima več nikakih ambicij za napredovanje. Pametno bi bilo, da bi v nadaljevanju prvenstva trener prof. Mari sku- šal vključiti v ekipo čimveč novih igralcev, ki bi si tako nabrali prepotrebni izkušnji za tako zahtevne nastope.

ODBOJKA

ŽENSKA B LIGA

BOR - FARI ULTRAVOX 3:1 (15:7, 14:16, 17:15, 15:12)

Borovke so v nedeljo slavile ponovno zmago in s tem dosegle absolutno varen položaj na lest- vici ter s tem svoj cilj, po obolenosti Pernarčiče- ve. Kljub zmagi pa igra Tržačank ni zadovoljila; edina, ki je opravila dobro svojo nalogo, je bila Pečarjeva, ki je skoro sama povedla ekipo do zmage. Nasprotnice so se pokazale za pov- prečno ekipo, ki pa je zelo bojovita in ima do- bro obrambo. Igra sama je bila izenačena in razen prvega seta, so bili vsi ostali zelo bor- beni. Sedaj čaka plave domači derby z Bregom

in prepričani smo, da bomo lahko videli spet za- nimivo tekmo naših predstavnic.

MINELLI - ZARJA 3:0 (15:3, 15:8, 15:9)

Bazovke so na gostovanju doživlele nov poraz in tako je njihov položaj precej kritičen. Vse namreč kaže, da se bosta za obstanek v B ligi borili prav ekipi Sokola ter Zarje; res škoda, da bo po vsej verjetnosti izpadla ena naših ekip. Minelli se je izkazal za solidno ekipo, ki upra- vičeno zaseda prvo mesto na začasni lestvici. Proti takemu moštvu so se naša dekleta lahko le častno borila.

OMA - BREG 3:0 (16:14, 15:11, 15:10)

Z nedeljskim porazom si je Breg zapravil še zadnjo priliko, da bi končno že enkrat osvojil prvo mesto in se tako kvalificiral v finale za na- predovanje v A ligo. Naša dekleta so izgubila predvsem zaradi utrujenosti, t.j. zaradi sobot- nega plesa. Prav v najbolj kritičnih trenutkih igre so Dolinčanke neverjetno popustile in do- volile someščankam, da so osvajale sete in konč- no tudi dve dragoceni točki, ki sta jih sedaj pri- vedli na sam vrh lestvice, kjer so skupno z eki- po Primavera Marzotto. Seti so potekali vsi iz- enačeno; v prvem pa so Brežanke imele celo set žogo, ki pa je niso izkoristile. OMA je vedno proti koncu zaigrala zbrano in tako ugnala bolj izkušene nasprotnice. Tretji set se je začel kata- strofalno za Brežanke, saj je OMA vodila že s 7:0. Plave so se zbrale, dohitele nasprotnice ter celo povedle 8:7. Tedaj pa se je praktično tekma zaključila, saj so Dolinčanke zbrale do konca le še dve točki.

COMA - SOKOL 3:1 (15:6, 15:2, 15:3)

Nabrežinke nadaljujejo s porazi in tokrat so z medlo igro izgubile z eno najmočnejših ekip prvenstva. COMA je z izredno Bolgarko Čara- (Nadalj. na 8. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 28. februarja, ob — 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Igra čembalistka Guidi; 10.00 Barnierov godalni orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 Za dobro voljo; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Monika potuje na Madagaskar«. RO, vodi Lombarjeva; 11.35 Ringaraja za naše malčke; 11.50 Vesele harmonike; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja naša gospa; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 P. Scanziani: »Aleksander«. Drama v 2. dejanjih; 17.10 Parada orkestrrov; 17.30 Revija zborovskega petja; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Lahka glasba; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Filmska glasba; 20.00 Šport; 20.30 Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 1. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za srednje šole); 12.00 Na pianolo igra Crazy Otto; 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Misli in nazori - Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Radio za šole (za srednje šole); 18.50 Deželni skladatelj. Stanko Malič: Kukavica nagajivka, Pesem; Moja mamica. Sopr. Berce-Košuta, pri klavirju Demšar; 19.10 »Odvetničnik za vsakogar«; 19.15 Zbor »E. Solvay«; 19.40 Postni govori - dr. K. Humar »Molitev - osebni razgovor z Bogom«; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Glasbene razglednice; 21.15 Romantične melodije; 21.45 Slovenski solisti. Pianistka Marina Horak; 22.05 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 2. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Igra saksofonist Rollins; 12.10 Bednarik: »Pratika«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojó; 19.10 Novele V. Bartola: »Kantata o zagonetnem vozlu«; 19.25 Moški zbor »V. Mirk« s Proseka in Kontovela vodi Ota; 19.45 Glasbeni best-sellerji; 20.00 Šport; 20.35 Pizzetli: »Umor v katedrali«, opera v 2. dej. z medigro; V odmoru (21.20) Pertot: »Pogled za kulise«; 22.20 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 3. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 12.10 Bralji smo za vas; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - Slovarček sodobne znanosti - Jevnikar: »Slovenščina za Slovence«; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 18.50 Oboist Luciano Glavina, pri klavirju Zanettovich, Zanettovich: Sonatina za oboo in klavir; 19.10 Higijena in zdravje; 19.20 Jazz; 19.40 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; 21.45 Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 4. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Po družtvih in krožkih: »Prosvetno društvo Igo Gruden iz Nabrežine«; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinistični ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Kako in zakaj - Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Nove plošče resne glasbe; 19.10 Pisani balončki; 19.30 Izbrali smo za vas; 20.00 Šport; 20.35 E. Labiche: »Moja draga Izmena«. Komedija v 1. dej.; 21.30 Igra zabavni orkester RAI iz Milana; 21.50 Skladbe za lutnjo Santina Garsija iz Parme; 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 5. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol); 12.10 P. Benigno: »O vplivu zdravil na razmerje med vodo in solmi v organizmu«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Govorimo o glasbi; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol); 18.50 Sodobni slovenski skladatelj. Šivic: Sosredja, simfonija za recitanta in ork. Simf. orkester RTV Ljubljana, vodi Hubad; 19.20 C. Silvestri: Zgodovina tržaškega pomorstva: »Ustroj in usluge tržaške trgovske pomornice v 16. in 17. stoletju«; 19.40 Postni govori - dr. L. Škerl: Molitev »Oče naš«; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.55 Folklorni plesi; 22.10 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 6. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Veseli motivi; 12.10 N. Kuret: Ljudska verovanja in vraže: »Skrivnostne naravne moči«; 13.30 Glas-

F.J. * 69 S M R T V POMLADI

»Tudi jaz, kadar sem sam. Te dni, ko sem bil doma, nisem pokadil nobene cigarete in niti nisem začutil želje, da bi jo. Mati bi ne bila zadovoljna.«

»Jaz pa nisem kadil zaradi Anice. Njej je kajenje prej ugajalo, odkar pa je zbolela, ne sme kaditi. Zato sem se vzdrževal še jaz, da bi ne prihajala preveč v skušnjavo.«

Vsaj hip je omenjal Anico. Očitno mu je bilo to v olajšanje.

Potem sta govorila o Tinetovem bivanju v Ljubljani, o univerzi in o klubu. Rudi je imel nekaj zvez s fanti iz levičarskega študentskega kluba, toda Tine jih ni poznal.

»Še nikoli nisem bil tam,« je rekel.

Rudiju morda ni bilo prav, da se ni bolj približal levim študentom, vendar ni nič rekel. Bil je preobziren za to, ali pa mu v resnici ni bilo več toliko do tega.

Spet sta nekaj časa molče kadila.

»Kaj misliš o procesih v Rusiji?« je nenadno vprašal Kos.

»Kakšne procese misliš?« je iznenaden in v zadregi vprašal Tine, čeprav je takoj vedel, kakšne procese misli Rudi.

»No, proti Tukačevskemu in drugim. Misliš, da so bili res krivi?«

»Česa?«

»No, tistega, zaradi česar so bili obsojeni. Da so izdajali revolucijo in sovjetsko državo.«

»Ali ti verjameš, da so bili krivi?«

»Ne vem...« je rekel Rudi. Zdelo se je, da se je nasmehnil, toda najbrž je bil to samo živčen refleks. Iz oči mu je gledalo nekaj kakor strah.

»Po mojem niso bili krivi. Saj ni mogoče. Noben človek ne more biti takšen pošasten lažnivec in hinavec. Že samo sovraštvo bi jih bilo prej ali slej zapeljalo v kako spontano dejanje, v izbruh odpora proti režimu, ki bi ga hoteli zrušiti. Sicer nisem psiholog, a kolikor poznam človeško psihologijo, je nemogoče, da bi se moglo toliko ljudi toliko časa tako popolnoma hliniti.«

»Zakaj so potem priznali?«

»Ali misliš, da jih niso mučili?«

»Mislim, da ne. Sami so izjavljali, da priznavajo prostovoljno. Sami so se obtoževali. Tudi takih stvari, katerih niti niso bili obtoženi in o katerih ni mogel nihče razen njih vedeti, da so jih počenjali.«

»Ali bi se recimo ti obtožil samega sebe stvari, katerih ne bi bil obtožen?«

»Če bi me pekla vest.«

»Misliš, da so se obtoževali samo zato, ker jih je pekla vest?«

»Ravno to je, da tega ne vem. Zato sem te vprašal, kaj ti misliš.«

»Jaz mislim, da niso počenjali tistega, česar so jih dolžili, in da so bili obsojeni po nedolžnem.«

ba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste; 16.10 Opretni odlomki; 16.30 »Pod svobodnim soncem«. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu; 16.50 Znani pevci; 17.20 Za mlade poslušavce: Sobotni sestanek - Lepo pisanje - Moj prvi čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Nepozabne melodije; 19.10 Družinski obzornik priprav. I. Theuerschuh; 19.30 Otroški zbor RTV Meograd vodi Vauda; 19.45 Jelly-Roll Morton's Red Hot Peppers; 20.00 Šport; 20.50 »Električna luč«. Napisal D. Cuttin. RO, režira Kopitarjeva; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Zabavna glasba.

»Se ti zdi, da je to mogoče?«

»Meni se zdi mogoče. Tebi ne?«

Ne vem. Razmišljam. A ne morem pogruntati. Zakaj se niso branili?«

»Saj. Vsako živo bitje se brani smrti, oni pa so naravnost silili vanjo. To ni naravno.«

»Toda zakaj?«

(dalje)

Šport

(nadaljevanje s 7. strani)

kovo nadoknadila vsako pomanjkljivost, ki jim jo je povzročalo igrišče na prostem in brez težav spravila v kozji rog mlade Nabrežinke. Igra Sokolic je bila proti pričakovanju slaba; morda je to pripisati pustni utrujenosti in prvemu nastopu na prostemč vsekakor pa tudi v normalnih pogojih bi Nabrežinke ne mogle proti taki ekipi ničesar.

MOSKA B LIGA

BOR - TOMBOLINI 3:0 (15:10, 15:13, 15:5)

Naši fantje so odpravili kandidata za nazadovanje v manj kot eni uri in prav to nam najbolj jasno kaže razliko med obema moštvoma. Tržacani so se predstavili na igrišču le v šestih z edino skrbjo, da čimprej opravijo in gredo na ples. Verjetno si tudi navijači niso pričakovali mnogo od te tekme, saj je bila telovadnica skoro prazna. Bor je torej v glavnem zaključil letošnje prvenstvo, saj mu je drugo mesto zagotovljeno. Na prvo pa na žalost ne more več misliti. To se opaža tudi pri igri posameznikov, ki niso več tako zbrani, kot so bili v začetku. Ta letošnji največji uspeh naših fantov pa je najboljši zadoščenje za vodstvo, trenerja ter igralce same.

ketna

PLAČAM po 100 do 200 tisoč lir za kolekcijo ali posamezne kopije mladinskih zbirk:

TOPOLINO - Tre porcellini - Pape-rino - Audace - Supplementi (dodatki) k Topolino - La risata - Yumbo - letniki od 1930 do 1940.

Pisati na naslov: Fermo posta TS, passaporto n. 2269661/P.

V oceno smo prejeli:

Drago in Samo Pahor: »Začetek osnovnega šolstva v tržaški okolici«. Stodevetdeset let švedenske šole. Založništvo tržaškega tiska. 1971. 16 strani.

Janez Janžekovič: »Gabriel Marcel in njegovo delo«. Ljubljana, 1971, Založba Naše tromostovje, 32 strani.

»Mir ljudem dobre volje«, spisal Franc Mihečič SDB, založba »Knjižnice«, Ljubljana-Rakovnik, 1970.

»Glas koncila«, katoliške dvotjedne novine, god. X., 41001 Zagreb, Kaptol 8.

Drago Pahor: »Pregled razvoja osnovnega šolstva na zapadnem robu slovenskega ozemlja«, poseben odtis, izdal Slovenski šolski muzej, Ljubljana 1970. 102 strani.